

Thoát “bẫy xuất thô”, cà phê Lâm Đồng tăng tốc vào chuỗi giá trị cao

10:20 04/04/2026

Trong bối cảnh ngành cà phê Việt Nam bước vào giai đoạn tái cấu trúc mạnh mẽ, Lâm Đồng – một trong những “thủ phủ cà phê” của cả nước – đang nổi lên như điểm sáng trong chiến lược chuyển dịch từ xuất khẩu thô sang chế biến sâu, nâng cao giá trị gia tăng.

Lâm Đồng là địa phương có lợi thế lớn về cà phê, đặc biệt là các dòng cà phê chất lượng cao.

Từ lợi thế vùng nguyên liệu đến áp lực nâng cấp chuỗi giá trị

Với diện tích khoảng 323.240 ha, sản lượng hơn 1 triệu tấn mỗi năm, Lâm Đồng là địa phương có lợi thế lớn về cà phê, đặc biệt là các dòng cà phê chất lượng cao.

Với diện tích khoảng 323.240 ha, sản lượng hơn 1 triệu tấn mỗi năm

Tuy nhiên, thực tế cho thấy phần lớn sản phẩm vẫn đang được tiêu thụ và xuất khẩu dưới dạng thô. Tỷ lệ chế biến sâu chỉ chiếm khoảng 5-10%, chưa tương xứng với tiềm năng vùng nguyên liệu. Điều này khiến giá trị gia tăng còn hạn chế, trong khi chi phí logistics, vận chuyển và bảo quản lại ở mức cao do thiếu hạ tầng như cảng cạn (ICD) và kho ngoại quan.

Việt Nam là nước đứng thứ 2 thế giới về xuất khẩu cà phê nói chung và số 1 thế giới về Robusta nhưng chủ yếu vẫn là xuất khẩu thô

Từ thực tế DN, ông Bùi Xuân Thắng, Giám đốc Công ty TNHH MTV Cầu Đất Bean, phường Xuân Trường - Đà Lạt, cho biết sản lượng xuất khẩu những năm gần đây chỉ tăng nhẹ nhưng lợi nhuận không đến từ giá trị chế biến mà chủ yếu nhờ giá cà phê tăng cao. "Doanh thu bứt phá chủ yếu do giá cà phê tăng gấp đôi so với các năm trước, chứ không phải do chất lượng sản phẩm được nâng lên. Điều này tiềm ẩn rủi ro khi giá cả và thị trường biến động" - ông băn khoăn.

Doanh nghiệp chuyển mình, tìm đường vào phân khúc cao cấp

Trước áp lực cạnh tranh và yêu cầu phát triển bền vững, nhiều doanh nghiệp tại Lâm Đồng đã bắt đầu chuyển hướng sang chế biến sâu.

Các mô hình sản xuất cà phê rang xay, hòa tan, cà phê đặc sản... đang được đầu tư theo tiêu chuẩn quốc tế, tận dụng lợi thế về khí hậu và thổ nhưỡng để tạo ra hương vị đặc trưng riêng.

Việt Nam đang thực hiện một bước chuyển mình lịch sử, trở thành tác nhân chủ động dẫn dắt các sáng kiến quốc tế, định vị lại chuỗi giá trị

Ông Phùng Văn Sâm, Chủ tịch HĐQT Hanfimex Group - DN chuyên xuất khẩu nông sản, trong đó có cà phê, cho biết ông rất muốn đẩy mạnh chế biến sâu thay vì xuất khẩu thô. Đây không chỉ là mong muốn riêng của DN mà còn là định hướng chung của toàn ngành. Tuy nhiên, rào cản lớn nhất nằm ở thị trường tiêu thụ, trong khi công nghệ và năng lực quản lý không phải là vấn đề.

"DN Việt rất khó thâm nhập các thị trường lớn như Mỹ hay châu Âu, nơi các thương hiệu cà phê đã có lịch sử hàng trăm năm, hệ thống phân phối vững chắc

và chiếm được lòng tin người tiêu dùng" - ông Sâm nhận định.

Một số doanh nghiệp cho biết, dù sản lượng xuất khẩu chỉ tăng nhẹ, nhưng doanh thu thời gian qua chủ yếu đến từ giá cà phê tăng cao, không phải từ giá trị chế biến. Điều này tiềm ẩn rủi ro lớn nếu thị trường đảo chiều, buộc doanh nghiệp phải thay đổi chiến lược theo hướng bền vững hơn.

“Điểm nghẽn” kếp: vốn, thị trường và tiêu chuẩn quốc tế

Quá trình chuyển đổi sang chế biến sâu tại Lâm Đồng đang đối mặt với nhiều thách thức: Thiếu nguồn lực tài chính dài hạn để đầu tư nhà máy, công nghệ. Khó mở rộng quy mô do phần lớn doanh nghiệp vận hành theo mô hình nhỏ và vừa. Rào cản thị trường khi phải cạnh tranh với các thương hiệu quốc tế lâu đời. Tiêu chuẩn xuất khẩu ngày càng khắt khe, đặc biệt tại EU, Mỹ, Nhật Bản. Biến đổi khí hậu ảnh hưởng đến năng suất và chất lượng đồng đều.

Việt Nam chủ yếu xuất khẩu cà phê thô và chưa xây dựng được tiêu chuẩn, chất lượng cho cà phê Robusta

Theo ông Lê Quang Dẫn, Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và Môi trường tỉnh Lâm Đồng, cho biết dù đạt nhiều kết quả khả quan, việc phát triển trà và cà phê của tỉnh đang gặp nhiều rào cản cả khách quan lẫn chủ quan.

Thứ nhất, về tiêu chuẩn quốc tế thì các thị trường xuất khẩu lớn như EU, Mỹ, Nhật Bản đang ngày càng siết chặt các quy định liên quan dư lượng thuốc bảo vệ thực vật, các chứng chỉ bền vững và đặc biệt là quy định mới về chống phá rừng của Liên minh châu Âu (EUDR).

Thứ hai, về chuỗi giá trị, tỉ lệ chế biến sâu của các DN ở Lâm Đồng tuy tăng nhưng vẫn chưa tương xứng với tiềm năng của vùng nguyên liệu. Việc xây dựng thương hiệu quốc tế cho sản phẩm trà - cà phê của tỉnh cũng còn nhiều khó khăn.

Thứ ba, tình trạng thời tiết cực đoan ảnh hưởng đến chu kỳ sinh trưởng của cây trồng, gây áp lực lên năng suất và chất lượng sản phẩm đồng nhất.

Khó khăn mới nhất là tình hình chiến sự tại Trung Đông, dẫn tới chi phí logistics tăng cao và thời gian vận chuyển kéo dài, ảnh hưởng đến tâm lý nhập hàng của khách hàng tại một số thị trường.

Đáng chú ý, các quy định mới như chống phá rừng của EU (EUDR), yêu cầu truy xuất nguồn gốc và chứng nhận bền vững đang tạo áp lực lớn nhưng cũng mở ra cơ hội tái cấu trúc toàn ngành.

Trong khi đó, thị trường toàn cầu đang dịch chuyển mạnh sang các sản phẩm: Cà phê đặc sản, cà phê hữu cơ. Sản phẩm thân thiện môi trường. Cà phê tiện lợi, chất lượng cao.

Đây chính là “cửa sổ cơ hội” cho Lâm Đồng – nơi có điều kiện tự nhiên phù hợp để phát triển các dòng cà phê cao cấp nếu được đầu tư bài bản.

Chuyển dịch bắt đầu, nhưng cần tăng tốc

Thực tế cho thấy, ngành cà phê Việt Nam nói chung và Lâm Đồng nói riêng đã có những bước chuyển tích cực khi tỷ trọng cà phê chế biến ngày càng tăng.

Tuy nhiên, để thoát khỏi “bẫy xuất thô”, địa phương cần giải quyết đồng bộ nhiều bài toán: Chuẩn hóa vùng nguyên liệu theo tiêu chuẩn quốc tế. Đẩy mạnh ứng dụng khoa học – công nghệ. Xây dựng thương hiệu cà phê đặc sản gắn với địa phương. Phát triển hạ tầng logistics và chuỗi cung ứng. Tận dụng hiệu quả các hiệp định thương mại tự do (FTA).

Lâm Đồng tận dụng lợi thế về khí hậu và thổ nhưỡng để tạo ra hương vị đặc trưng riêng.

Trong khi đó, ông Nguyễn Tiến Định, Giám đốc Công ty CP VCU (DN trong top 30 DN xuất khẩu cà phê chế biến hàng đầu Việt Nam đầu năm 2026), cho biết khó khăn lớn hiện nay là thiếu đội ngũ nhân sự chuyên nghiệp, khiến việc mở rộng quy mô gặp nhiều trở ngại. Phần lớn DN cà phê Việt Nam vẫn vận hành theo mô hình công ty gia đình. Mô hình này có ưu điểm là linh hoạt trong giai đoạn đầu nhưng lại hạn chế khả năng phát triển lên quy mô lớn do thiếu tính chuyên nghiệp trong quản trị và vận hành.

Vì vậy, theo ông Định, DN cần thời gian dài để tích lũy kinh nghiệm, đồng thời đầu tư bài bản vào sản xuất và nguồn nhân lực. Quá trình phát triển phải theo lộ trình vững chắc, khó có thể tăng trưởng nhanh trong thời gian ngắn.

Cà phê Lâm Đồng đang đứng trước bước ngoặt quan trọng: tiếp tục phụ thuộc vào xuất khẩu thô với biên lợi nhuận thấp, hay bứt phá lên chuỗi giá trị cao bằng chế biến sâu và xây dựng thương hiệu.

Trong bối cảnh xuất khẩu thô đã chạm ngưỡng và thị trường ngày càng cạnh tranh, việc chuyển đổi không còn là xu hướng mà là yêu cầu bắt buộc.

Nếu tận dụng tốt lợi thế sẵn có và giải quyết được các “điểm nghẽn” hiện hữu, Lâm Đồng hoàn toàn có thể trở thành trung tâm cà phê chất lượng cao của khu vực, đóng góp lớn hơn vào giá trị xuất khẩu bền vững của Việt Nam.

Hoàng Phương